

Prepoved približevanja in intimnopartnersko nasilje

Katja Filipčič¹, Eva Bertok²

Prispevek predstavlja analizo ukrepa za zaščito žrtev nasilja v družini, ki ga poznajo v svetu in je v veljavi tudi pri nas – prepoved približevanja. Na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani je med letoma 2021 in 2023 potekal projekt, v okviru katerega smo analizirali zadeve intimnopartnerskega nasilja, v katerih je policija izrekla prepoved približevanja. Učinkovitost izrečenega ukrepa smo potrdili s številom kršitev ukrepov (kršenih je bilo 20 odstotkov ukrepov) in z naravo kršitev (s fizičnim nasiljem je bilo kršenih le 2,4 odstotka ukrepov). Sklenemo lahko, da večina storilcev spoštuje ukrep in da ukrep bistveno zmanjša težje oblike nasilja. Ugotavljali smo tudi značilnosti kršiteljev; nekdanji partnerji pogosteje kršijo ukrep v primerjavi z aktualnimi partnerji, manjša verjetnost za kršenje ukrepa velja za starejše storilce in v zadevah, kjer je nasilje trajalo dlje časa (od pet do deset let). Analiza podatkov je tudi pokazala, da je ukrep prepovedi približevanja manj učinkovit pri storilcih, ki so bili že obravnavani zaradi nasilja v družini ali drugih oblik nasilja.

Ključne besede: prepoved približevanja, kršitve prepovedi približevanja, intimnopartnersko nasilje, povratništvo

UDK: 343:343.62

1 Uvodno

Intimnopartnersko nasilje nad ženskami je razširjena oblika kriminalitete; 18 odstotkov žensk je v zadnjih 12 mesecih fizično ali spolno napadel partner (United Nations, 2019), 30 odstotkov žensk pa v času svojega življenja (World Health Organization, 2013). Kljub velikim razlikam v obsegu tega pojava med celinami (največ nasilja doživljajo ženske v Afriki (United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2015)) in tudi državami znotraj celin (Slovenija s 13 odstotki spada v Evropi med države z najmanj nasilja, na Danskem in v Latviji pa ga je največ, kar 32 odstotkov (European Union Agency for Fundamental Rights, 2014)), lahko govorimo o pandemiji intimnopartnerskega nasilja.

Pomembno orodje v rokah držav v boju proti intimnopartnerskemu nasilju je kaznovanje storilcev nasilja, povratništvo pa je najbolj razširjeno merilo učinkovitosti kazensko-pravnega obravnavanja. Raziskave kažejo, da je med storilci intimnopartnerskega nasilja stopnja povratništva od 15- do 60-odstotna; razlike v ugotovitvah so posledica različnih definicij povratništva in opazovanega vzorca storilcev; nekatere raziskave so zajele aretirane storilce, druge samo obsojene

na zaporno kazen, nekatere obsojene na vse vrste kazenskih sankcij (na primer Hilton idr., 2010; Klein in Tobin, 2008; Loinaz, 2014). Za načrtovanje različnih oblik pomoči in zaščite žrtev je pomembna ugotovitev, v katerem obdobju so žrtve v največji nevarnosti za ponovno viktimizacijo. Študije kažejo, da je to v prvem letu po kazenskopравни intervenciji (na primer Loinaz, 2014; Petrucci, 2010; Stansfield in Williams, 2014), še posebej je nevarnih prvih 100 dni po intervenciji države (Benitez idr., 2010; Klein in Crowe, 2008; Lin idr., 2009; Richards idr., 2014). Švedska raziskava pa je pokazala, da je bilo največ povratništva (40 odstotkov) v prvem mesecu po razkritju nasilja (Petersson in Strand, 2017).

Dolžnost države, da učinkovito zaščiti žrtve nasilja v družini, poudarja Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP) v svojih odločbah. Prva med njimi je bila izdana leta 2007 v zadevi Kontrova proti Slovaški (European Court of Human Rights, 2007). V tej in vseh nadaljnjih ESČP ugotavlja, da je nasilje v družini kršitev temeljnih človekovih pravic, kot so pravica do življenja, do družinskega življenja, prepoved diskriminacije in prepoved mučenja (Škorič, 2018). Iz judikature ESČP sicer izrecno ne izhaja, katere ukrepe za zaščito žrtev morajo države uvesti v svojo zakonodajo, kar velja tudi za prepoved približevanja. Ta dolžnost pa je nedvoumno zapisana v 52. členu Istanbulske konvencije Sveta Evrope (Council of Europe, 2014).³

¹ Dr. Katja Filipčič, redna profesorica za kazensko pravo in izredna profesorica za kriminologijo, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani in Pravna fakulteta, Univerza v Ljubljani, Slovenija. ORCID: 0000-0003-1917-1208. E-pošta: katja.filipcic@pf.uni-lj.si

² Dr. Eva Bertok, raziskovalka, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Slovenija. ORCID: 0000-0003-3757-2849. E-pošta: eva.bertok@inst-krim.si

³ Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini je bila sprejeta leta 2011. Konvencija v 52. členu (Nujni zaščitni ukrepi) določa (Council of Europe, 2014): »Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, da pristojnim organom zagotovijo pooblastila za ukre-

Večina evropskih držav⁴ in več držav zunaj Evrope pozna določeno obliko prepovedi približevanja. Analiza zakonodaj (Logar in Niemi, 2017) kaže, da v večini članic Sveta Evrope izreče ukrep policija po uradni dolžnosti. Nekatere države poleg t. i. policijske prepovedi približevanja in prepovedi približevanja, ki jo izreče sodišče v kazenskem postopku, poznajo tudi prepoved približevanja kot civilnopravni ukrep, za katerega mora žrtev zaprositi sama, o njeni vlogi pa odloča sodišče po pravilih civilnega prava. Nekatere države pa poznajo prepoved približevanja predvsem kot civilnopravni ukrep (na primer Anglija,⁵ ZDA,⁶ Avstralija⁷), ki pa ima tudi nekaj kazenskopravnih vidikov; eden pomembnejših je, da spoštovanje ukrepa nadzoruje policija in da kršitev ukrepa praviloma je kaznivo dejanje (Bates in Hester, 2020; DeJong in Burgess-Proctor, 2006; Poynton idr., 2016; Roberts idr., 2008). Izrek ukrepa po uradni dolžnosti kaže na to, da se država zaveda nevarnosti intimnopartnerskega nasilja in štiti žrtev, četudi sama ne prosi za zaščito. Medtem pa izrek ukrepa na predlog žrtve kaže na razumevanje položaja žrtve, ki sama najbolje ve, kaj je zanjo dobro. Oba ukrepa imata prednosti in pomanjkljivosti, zato je najustreznejše, da zakonodaje poznajo obe obliki prepovedi približevanja. Wallace (1996) meni, da žrtve raje zaprosijo za civilnopravni ukrep, kot pa dejanje prijavijo policiji (čemur bi lahko sledil kazenskopravni ukrep prepovedi približevanja), ker so prepričane, da bi prijavi policiji sledilo intenzivnejše maščevanje storilca. Poleg tega lahko v primeru civilnopravnega ukrepa že vloženo vlogo umaknejo in zato ukrep ne bo izrečen ali pa se bo izvajanje že izrečene-

panje v primerih neposredne nevarnosti, da storilec nasilja v družini zapusti prebivališče žrtve ali ogrožene osebe za dovolj dolgo obdobje in da se mu prepove vstop v prebivališče ali stik z žrtvijo ali ogroženo osebo. Ukrepi, sprejeti na podlagi tega člena, dajejo prednost varnosti žrtev ali ogroženih oseb.«

⁴ Do leta 2014 je takojšnjo prepoved približevanja uvedlo 36 članic Sveta Evrope (Hagemann-White, 2014).

⁵ Anglija je uvedla civilnopravni ukrep že leta 1976, pozna pa več vrst ukrepov za zaščito žrtev; šele od leta 2010 lahko ukrep izreče policija za 48 ur, sodišče pa ga lahko podaljša za 28 dni (Bates in Hester, 2020).

⁶ Do leta 1989 so vse zvezne države ZDA uvedle civilnopravno prepoved približevanja. Sodišče najprej izreče začasen ukrep v trajanju od enega do dveh tednov, po zaslisanju žrtve in storilca pa se ukrep lahko podaljša za praviloma eno leto ali 18 mesecev. Kršitev tako izrečenega (civilnega) ukrepa je praviloma kaznivo dejanje. V ZDA približno 20 odstotkov žensk žrtev intimnopartnerskega nasilja prejme letno zaščito z ukrepom prepovedi približevanja (Benitez idr., 2010; DeJong in Burgess-Proctor, 2006; Roberts idr., 2008) Raziskava kaže, da pogosteje predlagajo ukrep poročene, zaposlene, starejše ali noseče žrtve, medtem ko življenjska skupnost žrtve in storilca in predhodno spolno nasilje zmanjšuje možnost vložitve zahteve za izrek ukrepa (Dowling idr., 2018).

⁷ Tudi v Avstraliji je prepoved približevanja civilnopravni ukrep (Poynton idr., 2016); začasni ukrep odredi policija, podaljša pa ga sodišče in lahko traja do 12 mesecev.

ga ukrepa ustavilo. Tako imajo žrtve odločilno vlogo tako pri izreku kot tudi trajanju ukrepa. Razloge za umik predloga so proučevali Roberts idr. (2008); najpogostejši razlog je bil, da se žrtev ne boji več partnerja (35 odstotkov), žrtve pa so navajale tudi, da se je partner vključil v določen program svetovanja ali zdravljenja (29 odstotkov), razlog za umik je bila tudi obljuba partnerja, da se bo spremenil (26 odstotkov), da nasilneža pogrešajo otroci (15 odstotkov), 13 odstotkov žrtev pa je predlog umaknilo zato, ker so potrebovale prisotnost partnerja zaradi finančnih razlogov.

2 Učinkovitost prepovedi približevanja

2.1 Kaj je merilo učinkovitosti?

Čeprav je prepoved približevanja zelo razširjen ukrep, njegova učinkovitost ni dobro raziskana (Brame idr., 2015). Pomanjkanje raziskav je tudi posledica zagate, kaj določiti kot merilo učinkovitosti. Raziskovalci najpogosteje merijo učinkovitost ukrepa glede na to, ali je dosegel svoj temeljni cilj, to je varnost žrtve v času trajanja ukrepa, kar se kaže v obsegu in naravi kršitev izrečenega ukrepa (Burgess-Proctor, 2003; Carlson idr., 1999; Dowling idr., 2018; Logan, 2010). Na (ne)učinkovitost ukrepa pa kaže tudi vpliv izrečenega ukrepa na občutek varnosti žrtev (Dowling idr., 2018; Hawkins, 2010; Kelly idr., 2013; Ragusa, 2013; Tam idr., 2016). V nadaljevanju prikazujemo raziskave, ki so merile učinkovitost na oba načina. Pri tem opozarjamo na omejitve prikaza ugotovitev, ker se večina raziskav nanaša na civilnopravni ukrep prepovedi približevanja. Poleg zgoraj opisanih značilnosti civilnopravnega ukrepa dodajmo še, da sodišče v civilnem postopku izreče ukrep za daljši čas (praviloma nekaj mesecev), medtem ko je trajanje kazenskopravnega ukrepa, ki ga izreče policija, krajše (Dowling idr., 2018). V literaturi nismo zasledili raziskave, ki bi primerjala učinkovitost civilnopravnega in kazenskopravnega ukrepa.

Glede povratništva kot prevladujočega merila za učinkovitosti prepovedi približevanja je treba poudariti, da povratništvo ne more biti zadostni pokazatelj učinkovitosti kateregakoli ukrepa za zmanjšanje nasilja. Na nasilje vplivajo številni dejavniki (Capaldi idr., 2012; Filipčič idr., 2021; Krug idr., 2002; Podreka, 2017) in ne le določen ukrep. Šele njihovo sovplivanje privede do povratništva oziroma do ponovne viktimizacije žrtve. Ker pa je proučevanje številnih dejavnikov težavno, je povratništvo prevladujoče merilo učinkovitosti posamičnega ukrepa. Takšen pristop so ubrale tudi ZDA, ko so se odločale, kateri ukrep policije je v zadevah nasilja v družini najučinkovitejši: mediacija, začasna odstranitev nasilneža ali aretacija. V letih 1980-1981 je bil s tem namenom opravljen odmeven eksperiment v Minneapolisu (Buzawa in Buzawa, 1990; Fagan, 1996; Sherman, 1992). Pokazal je, da je bila v

šestih mesecih po posredovanju policije aretacija bolj učinkovita (manj povratništva) od mediacije ali začasne odstranitve storilca. Eksperiment v Minneapolisu je doživel veliko kritik⁸ in empiričnih preverjanj. Kritike so se najpogosteje nanašale na prekratko časovno obdobje, v katerem je navedena raziskava merila povratništvo; novejša raziskave so ugotovile, da zastraševalni učinek aretacij po pol leta upade, po tridesetih mesecih pa se stopnja povratništva bistveno poveča ali pa je nasilje celo pogostejše in intenzivnejše kot pred policijsko intervencijo. Nekateri ugotavljajo, da pogostost nasilnih dejanj ostane nespremenjena, torej aretacija nima nobenega vpliva na poznejše ravnanje nasilneža (Buzawa in Buzawa, 1990; Davis in Smith, 1995). Iz tega je mogoče sklepati, da na povratništvo vplivajo tudi drugi dejavniki, ki pa jih eksperiment v Minneapolisu ni zajel. Na nekatere dejavnike povratništva so bili pozorni raziskovalci v poznejših ponovitvah eksperimenta in so ugotovili, da je imela aretacija največji odvrtačni učinek na zaposlene storilce in na tiste, ki so bili poročeni z žrtvijo (Berk idr., 1992), ter na storilce z močnejšo socialno mrežo (Sherman, 1992), manjši pa na storilce, ki so bili že pred tem aretirani (Maxwell idr., 2002). Kljub navedenim pomanjkljivostim pa je eksperiment v Minneapolisu prelom v odnosu policije ZDA do nasilja v družini, ki so ga postopoma prevzele tudi druge države: nasilje v družini ni zasebna, ampak javna zadeva, na katero se mora policija odzivati po uradni dolžnosti (Bailey, 2010; Carter, 2016). Uvedba prepovedi približevanja ni temeljila na podobnih eksperimentih, kot so bili v ZDA izvedeni pred uvedbo obvezne aretacije nasilneža. Raziskave o učinkovitosti tega ukrepa pa ugotavljajo podobne dejavnike, kot so jih identificirali v ponovitvah eksperimenta v Minneapolisu.

2.2 Kršitve prepovedi približevanja

Pred uvedbo prepovedi približevanja je država zagotavljala varnost žrtev predvsem z ustanavljanjem različnih varnih nastanitvev (zatočišča, varne hiše). Žrtve so se torej umikale iz svojih bivališč. Prepoved približevanja pa sloni na drugačnem izhodišču; iz skupnega bivališča naj se umakne storilec, žrtev ostane v svojem okolju, prepoved približevanja pa ji zagotovi varnost. Študije, ki so merile povratništvo po izrečenem ukrepu, kažejo različne učinke tega ukrepa. Benitez idr. (2010) so analizirali 15 študij kršitev civilnopravnega ukrepa v ZDA in ugotovili, da odstotek kršitev znaša od 7,1 odstotka do 81,3 odstotka. Logan in Walker (2010) po pregledu več raziskav ugotavljata kršitve v obsegu med 23 odstotki in 70 odstotki. Spitzberg (2002) je proučil 32 raziskav, opravljenih do leta 2002; odstotek kršitev prepovedi približevanja je v prouče-

vanih raziskavah znašal med 3 in 79 odstotki, v povprečju 40 odstotkov. Učinkovitost ukrepa so potrdili tudi Poyton idr. (2016); stopnja kršitev (civilnega ukrepa) je bila veliko višja pri ukrepah, ki trajajo približno eno leto (20 odstotkov), kot pri krajših ukrepah (5–9 odstotkov). Logan in Walker (2010) sta proučevala učinkovitost prepovedi približevanja s spremljanjem 210 žensk žrtev intimnopersnerskega nasilja; v šestmesečnem obdobju po izreku ukrepa polovica žensk ni bila ponovno viktimiziranih, tudi med tistimi, ki so bile, pa se je znatno zmanjšalo število zlorab in nasilja. Carlson idr. (1999) so učinkovitost raziskovali z analizo sodne in policijske evidence 210 parov, ko so ženske vložile zahtevo za prepoved približevanja proti svojim partnerjem. Pregledane so bile evidence za dve leti pred in dve leti po izreku ukrepa. Rezultati so pokazali, da se je fizično nasilje po izreku ukrepa precej zmanjšalo; pred vložitvijo zahteve je 68 odstotkov žensk poročalo o fizičnem nasilju, po vložitvi zahteve pa le 23 odstotkov žensk. Manj študij kaže drugačno podobo; Spitzberg (2002) je v metaanalizi opozoril na devet študij, ki so ugotovile stopnjevanje nasilja po izrečni prepovedi približevanja. Dowling idr. (2018) pa navajajo tudi nekaj študij, ki niso potrdile nikakršnega učinka prepovedi približevanja.

Večina raziskav je merila povratništvo s prijavljenimi kršitvami policiji, vendar to ni zanesljivo merilo za ugotavljanje deleža kršenih ukrepov (Benitez idr., 2010). McFarlane idr. (2004) so z intervjuji žensk, ki so bile zaščitene s prepovedjo približevanja, ugotovili, da je kršitev ukrepa prijavilo policiji le nekaj več kot polovica žrtev (58 odstotkov). Zato so nekatere študije ugotavljale kršitve prepovedi približevanja z intervjuji žensk, zaščiteneh s tem ukrepom. Hawkins (2010) je intervjuvala 213 žensk; polovica jih v šestih mesecih po izdaji ukrepa ni doživela nasilja, druga polovica pa je poročala, da je nasilje bistveno upadlo v primerjavi s šestimi meseci pred izdajo ukrepa. Tudi obsežna ameriška nacionalna viktimološka študija je ugotavljala obseg kršitev z intervjuji (vzorec je zajemal 8.000 žensk). Ugotovitve so naslednje: kršenih je bilo 67 odstotkov prepovedi približevanja, ki so bile izrečene zaradi posilstva, 69 odstotkov prepovedi, izdanih zaradi zalezovanja, in 50 odstotkov prepovedi, izdanih zaradi fizičnega nasilja (Tjaden in Thoennes, 2000).

Težava pri merjenju učinkovitosti je tudi pomanjkanje kontrolne skupine. Raziskave so praviloma zajele le ženske, ki so bile zaščitene s prepovedjo približevanja in obseg nasilja v času prepovedi ni bil primerjan z nasiljem nad ženskami, ki so bile žrtve intimnopersnerskega nasilja, vendar niso bile zaščitene s prepovedjo približevanja. Holt idr. (2003) so izvedli raziskavo z oblikovanjem kontrolne skupine (naključno izbrane žrtve, ki so prijavile nasilje policiji) in tudi tako potrdili učinkovitost prepovedi približevanja; v 10 mesecih po nasilnem dogodku so bile žrtve, zaščitene s prepovedjo, deležne

⁸ Zanimivo je, da je pri pisanju o pomanjkljivostih eksperimenta in o prevelikih posploševanjih njegovih zaključkov sodeloval tudi sam »duhovni vodja« tega eksperimenta Lawrence W. Sherman.

manj nasilja kot žrtve v kontrolni skupini. Tudi McFarlane idr. (2004) so ugotavljali učinkovitost ukrepa s pomočjo kontrolne skupine, ki so jo predstavljale žrtve, ki so v ZDA zaprosile za prepoved približevanja, vendar sodišče ukrepa ni izdalo. Primerjava intervjujev te skupine s skupino žensk, ki so bile zaščitene s prepovedjo približevanja, je pokazala, da je v obeh skupinah nasilje upadlo, vendar med njima ni bilo razlik. Avtorji zaključujejo, da upad nasilja v obeh skupinah ne kaže na neučinkovitost prepovedi približevanja, ampak kaže, da že zgolj vložitev zahteve za izdajo ukrepa (ne glede na uspeh) pomeni, da je bila informacija o nasilju posredovana organom in da je žrtev na tak način vzpostavila kontakt s sistemom; nasilje ni bila več zasebna zadeva.

2.3 Vpliv prepovedi približevanja na žrtvin občutek varnosti

Ali je ukrep zmanjšal strah žrtve oziroma povečal občutek varnosti, raziskovalci ugotavljajo z intervjuji žrtve. Večina raziskav kaže, da se od polovice do tri četrtine žrtve počuti varneje zaradi izrečenega ukrepa; poleg povečanja občutka varnosti so žrtve tudi poudarile, da so med trajanjem ukrepa lahko razmislile, kako naj si uredijo življenje, nekatere so tudi uvedle konkretne spremembe, na primer zapustitev nasilnega partnerja (Dowling, 2018; Hawkins, 2010; Kelly idr., 2013; Logan in Walker, 2010). Zato Fischer (1992) opozarja, da je treba učinkovitost ukrepa razumeti v širšem smislu; poleg zmanjšanja nasilja je treba upoštevati tudi opolnomočenje žrtve z izrekom ukrepa, da zmorejo končati nasilno razmerje in izboljšajo samopodobo. Manjši obseg raziskav kaže drugačne rezultate; intervjuji z žrtvami v Avstraliji (Ragusa, 2013) in Kanadi (Tam idr., 2016) so pokazali, da velik delež žrtve doživlja ukrep kot neučinkovit in to predvsem zaradi velikega števila lažjih kršitev, ki so predvsem nadlegovanje po komunikacijskih sredstvih in zalezovanje.

Na žrtvin občutek varnosti vplivajo njena pričakovanja od izrečenega ukrepa. V primeru civilnoppravnega ukrepa je tudi od tega odvisno, ali bo žrtev podala predlog za izrek ukrepa. Žrtve vložijo predlog za prepoved približevanja v želji, da storilec razume vpliv nasilja nanje, da konča razmerje⁹ ali da si pridobi pomoč za svoje težave (Cattaneo idr., 2016). Študija (Messing idr., 2021) je proučila razloge, zakaj žrtve, ki prebivajo v zavetiščih v ZDA, ne zaprosijo za prepoved približevanja; ugotovitve kažejo, da žrtve menijo, da lahko ukrep poveča nasilje partnerja; nekatere žrtve so ocenile prepoved kot nepotreben ukrep ali pa so dale prednost alternativnim strategijam. Strah pred eskalacijo nasilja je utemeljen, če upo-

števamo izsledke metaraziskave (Spitzberg, 2002), ki je ugotovila povečanje nasilja po izreku ukrepa v petini primerov.

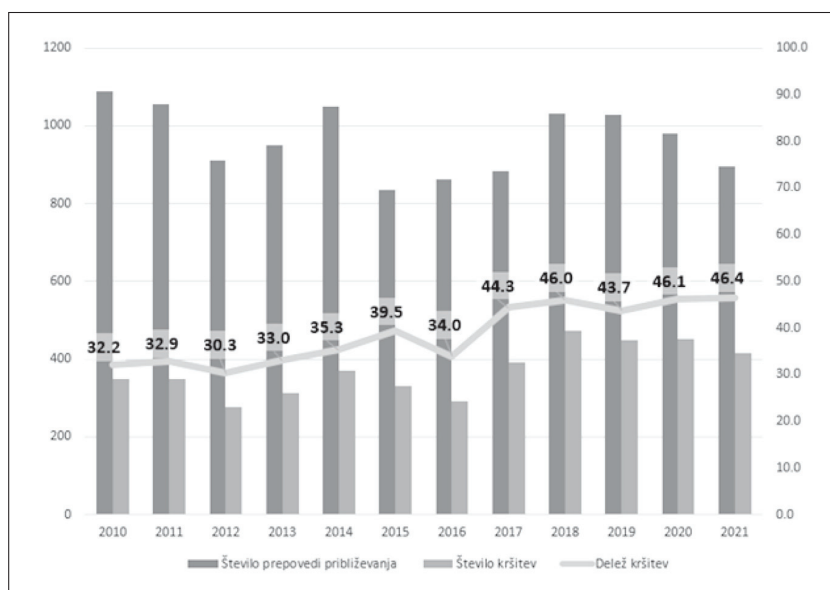
Sklenemo lahko, da dajejo raziskave o odnosu žrtve do prepovedi mešane rezultate (Burgess-Proctor, 2003); veliko jih kaže visoko zadovoljstvo žrtve, kar pa je odvisno od več dejavnikov, med katerimi so najpogostejše kršitve ukrepa, sodelovanje z drugimi institucijami ter njihovo finančno in čustveno stanje.

3 Prepoved približevanja v Sloveniji

Prepoved približevanja, ki ga izreče policija po uradni dolžnosti, je v Evropi prva uvedla Avstrija leta 1997 (European Institute for Gender Equality, 2012) in po njenem zgledu Slovenija leta 2004. Po »Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol)« (2013) izreče policija prepoved za 48 ur, preiskovalni sodnik jo lahko podaljša do 15 dni, po izteku pa na predlog žrtve še do 60 dni. V odredbi oziroma sklepu se določita oseba in kraj, ki se mu storilec ne sme približati na določeno razdaljo, prepoved približevanja pa zajema tudi prepoved nadlegovanja po komunikacijskih sredstvih. Slovenska policija izreče okoli 1.000 ukrepov na leto in po podatkih policije je kršenih približno 40 odstotkov ukrepov (graf 1). Vsebinsko isti ukrep lahko na predlog žrtve izreče sodišče v nepravdnem postopku po »Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (ZPND)« (2008) v trajanju 12 mesecev z možnostjo večkratnega podaljšanja.¹⁰

⁹ Raziskava iz ZDA je pokazala, da 50 odstotkov žrtve, ki vložijo zahtevek za izdajo prepovedi približevanja, zapusti svojega partnerja (Agnew-Brune, 2015).

¹⁰ Informacijski sistem sodišč ne omogoča izpisa števila izdanih prepovedi približevanja, ampak le število izdanih odločb o zahtevkih za izdajo ukrepa (v katerih je sodišče lahko ugodilo zahtevku ali ga zavrnilo). Vsa Okrožna sodišča so v obdobju 2009–2021 izdala 2.155 takšnih odločb; najmanj v letu 2009 (31) in največ v letu 2020 (316) (Vrhovno sodišče Republike Slovenije, elektronsko sporočilo z dne 21. 1. 2023).

Graf 1: Število izrečenih ukrepov prepovedi približevanja in kršitev teh prepovedi (vir: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, 2011–2022)

Inštitut za kriminologijo je vodil ciljni raziskovalni projekt »Pojavnost nasilja in odzivnost na nasilje v zasebni sferi in v partnerskih odnosih« med letoma 2008 in 2011 (Filipčič, 2011), v okviru katerega je analiziral tudi značilnosti ukrepov prepovedi približevanja, ki jih je v letu 2009 izrekla policija. To je bila prva empirična raziskava prepovedi približevanja pri nas. Vzorec je predstavljalo 198 zadev s področja Policijske uprave Ljubljana in Policijske uprave Novo mesto (18 odstotkov vseh izrečenih ukrepov tega leta v Sloveniji). Glede učinkovitosti prepovedi približevanja je pomembna ugotovitev, da je bilo kršenih 24 odstotkov ukrepov. Raziskava je pokazala, da je policija pred izdajo ukrepa že obravnavala storilce zaradi nasilja v družini v približno polovici zadev (izdala plačilne naloge, vložila ovadbe, pridržala nasilneža, že izdala ukrep prepovedi približevanja). V raziskavi so bili izpostavljeni nekateri vidiki dobrega dela policije, na primer učinkovito nadzorovanje spoštovanja ukrepov in majhen delež razveljavljenih ukrepov s strani preiskovalnega sodnika (5 odstotkov). Prepoznane pa so bile naslednje težave (na zakonski in izvedbeni ravni): težava z namestitvijo mladoletnih povzročiteljev nasilja, težave pri izreku ukrepa starejšim in invalidnim povzročiteljem nasilja, nejasna razmejitev med prekrškom po »Zakonu o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1)« (2006) in »Kazenskim zakonikom (KZ-1)« (2008) ter nepočetna praksa policije glede pridržanja storilca. Druga empirična raziskava prepovedi približevanja je bila opravljena med letoma 2021 in 2023, njene ugotovitve pa bodo predstavljene v nadaljevanju.

4 Metoda

4.1 Zbiranje podatkov

V letih 2021–2023 je na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani potekal ciljni raziskovalni projekt: Prepoved približevanja, v katerem smo analizirali zadeve nasilja v družini, v katerih je policija izrekla prepoved približevanja. Pridobili smo podatke policije o ukrepih na območju Slovenije; v obdobju 2016–2021 je policija izrekla 5.659 ukrepov prepovedi približevanja. V vzorec smo zajeli 533 zadev iz tega obdobja, kar je 9,42 odstotka vseh zadev. Naključnost vzorca smo zagotovili tako, da nam je policija iz svojih baz posredovala vsako deseto zadevo v navedenem obdobju z vsake policijske uprave (PU). Različno število izrečenih ukrepov po PU se zato odraža tudi v vzorcu, v katerem je največ zadev s PU Celje in PU Maribor, najmanj pa s PU Kranj. Policijske spise smo pregledovali v obdobju junij 2022–november 2022. Za članek smo od 533 zadev analizirali zgolj tiste zadeve, za katere je značilno intimnopartnersko razmerje, tako aktualno kot tisto, ki je prenehalo že pred izrekom prepovedi približevanja. Teh zadev je bilo 415.

4.2 Kodiranje podatkov

Za lažje usklajevanje in poenotene rezultate smo podatke, pridobljene iz policijskih spisov, kodirali glede na cilje

raziskave. Zanimale so nas splošne lastnosti storilcev in žrtev, odnos med njimi (tudi trajanje razmerja), časovno umeščanje (koliko časa je minilo med določenimi fazami postopka), kršenje morebitnih prejšnjih prepovedi približevanja, kršenje aktualne prepovedi približevanja, predkaznovanost storilca za določena kazniva dejanja in prekrške ter narava kršitev.

V analizo bomo tokrat vključili šest spremenljivk, ki so za regresijsko analizo primerne; kot odvisno spremenljivko logistične regresijske analize bomo uporabili spremenljivko, ki je merila, ali je storilec kršil (aktualno) prepoved približevanja, za neodvisne spremenljivke pa storilčevo starost (merjeno v letih), trajanje nasilja pred izrekom ukrepa, odnos med storilcem in žrtvijo ter storilčevo predobravnavanost za nasilje (število kršitev prejšnjih prepovedi približevanja, število ovadb za kaznivo dejanje Nasilje v družini po 191. členu »KZ-1« (2008), število prekrškov nasilja v družini po četrtem odstavku 6. člena »ZJRM-1« (2006) ter število prekrškov drugega nasilnega vedenja po prvem, drugem in tretjem odstavku 6. člena »ZJRM-1« (2006).

4.3 Analiza podatkov

Statistična analiza podatkov je bila opravljena v programu IBM SPSS Statistics. Za grafični prikaz pogostosti prepovedi približevanja smo uporabili program Excel. Pri opisni statistiki podajamo povprečne vrednosti, odstotke, standardne odklone ter

minimalne in maksimalne vrednosti. Kontinuirane spremenljivke, ki so starost, število kršitev prejšnjih prepovedi približevanja, število ovadb za kaznivo dejanje po 191. členu »KZ-1« (2008), število prekrškov nasilja v družini po četrtem odstavku 6. člena »ZJRM-1« (2006) (v nadaljevanju 6/IV ZJRM-1) in število prekrškov drugega nasilnega vedenja po prvem, drugem in tretjem odstavku 6. člena »ZJRM-1« (2006) (v nadaljevanju 6/I, II in III ZJRM-1), so odstopale od normalne porazdelitve, zato smo za pregled jakosti povezav med njimi uporabili neparametričen Spearmanov koeficient korelacije. Te spremenljivke smo tudi primerjali med sabo glede na to, ali je bila (aktualna) prepoved kršena ali ne, s pomočjo Mann-Whitneyjevega U-testa. Zaradi manjkajočih vrednosti pri nekaterih spremenljivkah so prisotne razlike v numerusu (*n*) posameznih spremenljivk, zato ga v tabeli 4 navajamo za vsako spremenljivko.

5 Ugotovitve

Iz tabele opisnih statistik (tabela 1) je razvidno, da je povprečna starost ženskih prejemnic ukrepa višja od povprečne starosti moških. Tabela 1 prikazuje tudi, da je moških prejemnikov ukrepa bistveno več kot ženskih (388 proti 5), medtem ko je petina celotnega vzorca (83 zadev ali 20 odstotkov) kršila aktualni ukrep. Prikazujemo tudi odstotek moških/žensk ter nekršiteljev/kršiteljev glede na grobe starostne skupine, ki smo jih ustvarili tako, da imajo približno enakomeren delež posameznikov.

Tabela 1: Opisne statistike

	Moški	Ženske	Prepoved ni bila kršena	Prepoved kršena
Število (delež)	388 (93,5 %)	5 (1,2 %)	305 (78,6 %)	83 (21,4 %)
Starostno povprečje (standardni odklon)	41,5 (12)	46,6 (11,6)	43,2 (12,7)	41,1 (11,9)
Starostni minimum/maksimum	18/82	30/62	23/79	18/82
Starostne skupine				
Starost storilca ob dejanju od 18 do 31 let	79 (20,4 %)	1 (20 %)	64 (20,9 %)	16 (19,3 %)
Starost storilca ob dejanju od 32 do 37 let	81 (20,8 %)	0	67 (22 %)	14 (16,8 %)
Starost storilca ob dejanju od 38 do 44 let	77 (19,8 %)	0	56 (18,3 %)	17 (20,4 %)
Starost storilca ob dejanju od 44 do 51 let	78 (20,1 %)	3 (60 %)	62 (20,3 %)	18 (21,7 %)
Starost storilca ob dejanju 52 let in več	73 (18,8 %)	1 (20 %)	56 (18,3 %)	18 (21,7 %)
Skupaj	388	5	305	83

V tabeli 2 predstavljamo trajanje nasilja glede na to, ali je bila prepoved kršena ali ne. Delež nekršenih prepovedi približevanja znotraj vsake kategorije trajanja nasilja je dokaj konstanten; od treh četrtin pri trajanju nasilja od leta dni do dveh let do nekaj več kot štiri petine (82,1 odstotka) pri trajanju nasilja od pet do deset let (tabela 2). Nekoliko večje razlike so prisotne glede na to, ali je bila prepoved kršena enkrat ali večkrat; največji delež enkrat kršenih prepovedi približevanja je v nižjih kategorijah trajanja nasilja (od 15,9 do 16,7 odstotka), najmanjši delež (6,4 odstotka) pa pri kategoriji trajanja nasilja od pet do deset let. Ta kategorija je imela tudi največji delež večkrat kršenih prepovedi približevanja (11,5 odstotka).

tve izvajali v manj kot petini primerov (19,5 odstotka). Prav tako močno razvidna je ločnica mlajših treh in starejših dveh skupin v primeru kršitev razdalje brez soočenja z žrtvijo; zgolj 16,9 odstotka mlajših je izbralo to metodo kršenja, v primerjavi z 41,5 odstotka starejših storilcev. Z žrtvijo se je soočilo kar 44,4 odstotka storilcev, starejših od 52 let (v izrazitem kontrastu z recimo najmlajšo skupino, v kateri je tako kršilo izrečeni ukrep zgolj 6,4 odstotka storilcev).

Zanimal nas je delež kršiteljev v primerjavi z nekršitelji pri vrsti spremenljivk (tabela 4); nekršitelji so bili v nekoliko manjšem deležu nekdanji partnerji žrtve kot kršitelji (nekrši-

Tabela 2: Trajanje nasilja pred izrekom ukrepa glede na kršitev prepovedi približevanja

	Do leta dni (delež glede na trajanje nasilja)	Od leta dni do dveh let (delež glede na trajanje nasilja)	Od treh let do petih let (delež glede na trajanje nasilja)	Od pet do deset let (delež glede na trajanje nasilja)	Nad deset let (delež glede na trajanje nasilja)
Ni bilo kršitev	35 (79,5 %)	90 (75 %)	55 (78,6 %)	64 (82,1 %)	64 (81 %)
Enkratna kršitev	7 (15,9 %)	20 (16,7 %)	8 (11,4 %)	5 (6,4 %)	8 (10,1 %)
Večkratna kršitev	2 (4,5 %)	10 (8,3 %)	7 (10 %)	9 (11,5 %)	7 (8,9 %)
Skupaj	44 (100 %)	120 (100 %)	70 (100 %)	78 (100 %)	79 (100 %)

Tudi v tabeli 3 smo uporabili razdelitev na starostne skupine, le da smo tokrat gledali naravo kršitev. Pokazale so se določene značilnosti glede na starostno skupino; če so najmlajše tri skupine storilcev (do 44 let) v več kot treh petinah (61,5 odstotka) primerov prve kršitve nadlegovale žrtev prek komunikacijskih sredstev, so starejši od 44 let tak način krši-

telji 21,6 odstotka, kršitelji 32,2 odstotka). Med nekršitelji je bil precej večji delež oseb z eno ovadbo za kaznivo dejanje po 191. členu »KZ-1« (2008) (36 odstotkov proti 27,7 odstotka kršiteljev), vendar pa tudi bistveno manjši delež z več kot eno ovadbo za to kaznivo dejanje (nekršitelji 16,5 odstotka, kršitelji enak delež kot pri eni ovadbi – 27,7 odstotka). Kar

Tabela 3: Narava prve kršitve ukrepa glede na starostne skupine

	Ni razvidno	Nadlegovanje žrtve prek komunikacijskih sredstev	Kršitev razdalje brez soočenja z žrtvijo	Kršitev razdalje s soočenjem z žrtvijo	Fizično nasilje
Starost storilca ob dejanju od 18 do 31 let	1 (6,3 %)	11 (68,8 %)	3 (18,8 %)	1 (6,3 %)	0
Starost storilca ob dejanju od 32 do 37 let	1 (7,1 %)	7 (50 %)	2 (14,3 %)	3 (21,4 %)	1 (7,1 %)
Starost storilca ob dejanju od 38 do 44 let	1 (5,9 %)	11 (64,7 %)	3 (17,6 %)	2 (11,8 %)	0
Starost storilca ob dejanju od 44 do 51 let	1 (5,6 %)	5 (27,8 %)	8 (44,4 %)	3 (16,87 %)	1 (5,6 %)
Starost storilca ob dejanju 52 let in več	1 (5,6 %)	2 (11,1 %)	7 (38,9 %)	8 (44,4 %)	0
Skupaj	5 (6 %)	36 (43,4 %)	23 (27,7 %)	17 (20,5 %)	2 (2,4 %)

13,4 odstotka posameznikov, ki so kršili aktualni ukrep, je enkrat kršilo ukrep, izrečen v preteklosti (v primerjavi s 4,3 odstotka nekršiteljev aktualnega ukrepa). Odstotek se ni bistveno razlikoval za več kot eno kršitev (4 odstotke pri nekršiteljih, 12,2 odstotka pri kršiteljih).

Iz tabele 4 izhaja, da je bila skoraj četrtina (24,4 odstotka) kršiteljev in skoraj petina (19,9 odstotka) nekršiteljev že sankcionirana za prekršek nasilja v družini po 6/IV ZJRM-1 (»ZJRM-1«, 2006). Le za okoli petino manjši deleži je bilo tistih, ki so imeli več kot en prekršek po 6/IV ZJRM-1 (»ZJRM-1«, 2006) (19,5 odstotka kršiteljev in 14,9 odstotka nekršiteljev). Odstotki se niso bistveno razlikovali med kršitelji in nekršitelji aktualnega ukrepa glede prekrškov drugega nasilja po 6/I, II ali III ZJRM-1 (»ZJRM-1«, 2006) pri enem prekršku (11,8 odstotka pri nekršiteljih, 9,6 odstotka pri kršiteljih), zato pa so se bistveno razlikovali pri večkratnih prekrških po 6/I, II ali III ZJRM-1 (»ZJRM-1«, 2006) (19,1 odstotka pri nekršiteljih in 34,9 odstotka pri kršiteljih). Povedano drugače; več kot tretjina kršiteljev aktualnega ukrepa je bila v preteklosti že sankcionirana za več kot en prekršek po 6/I, II ali III ZJRM-1 (»ZJRM-1«, 2006) (tabela 4).

Ker uporabljene spremenljivke odstopajo od normalne porazdelitve, smo za oceno, ali se skupini tistih, ki so ukrep kršili, in tistih, ki ukrepa niso kršili, med seboj razlikujeta, uporabili neparametrični Mann-Whitneyjev U test. Rezultati so pokazali, da obstaja statistično pomembna razlika v kršitvah aktualnega ukrepa ($p < 0,05$) pri dveh spremenljivkah (tabela 4); število kršitev prejšnjih prepovedi približevanja (nepresenetljivo je imela skupina, ki je kršila aktualni ukrep, višje povprečje števila kršenj prejšnjega ukrepa) ter število prekrškov drugega nasilja (tudi tu je imela skupina, ki je kršila aktualni ukrep, višje povprečje števila prekrškov).

Pred izvajanjem logistične regresijske analize smo pregleдали ustreznost spremenljivk, med drugim tudi korelacije. Ker spremenljivke niso normalno porazdeljene, smo uporabili Spearmanov koeficient korelacije (tabela 5), ki je pokazal nekaj statistično značilnih (odebeljenih) povezav. Nekdanji partnerski odnos je bil v šibki negativni povezavi s starostjo (mlajši posamezniki so bili bolj verjetno še v partnerski oziroma zakonski zvezi) in v šibki pozitivni povezavi s številom kršitev prejšnjih prepovedi približevanja (nekdanji partnerji so v večjem številu kršili prejšnje prepovedi približevanja), s

Tabela 4: Število primerov in odstotek glede na kategorijo (prepoved kršena ali ni kršena) po posameznih spremenljivkah ter p Mann-Whitneyjev U test

	Prepoved ni bila kršena (delež glede na odnos)	Prepoved kršena (delež glede na odnos)
<i>Odnos (n = 408), p = 0,31</i>		
Odnos storilec – žrtev nekdanja partnerja	69 (71,1 %)	28 (28,9 %)
Odnos storilec – žrtev trenutna partnerja	250 (80,3 %)	61 (19,7 %)
	Prepoved ni bila kršena (delež glede na kršenje)	Prepoved kršena (delež glede na kršenje)
<i>Ovadbе za kazniva dejanja po 191. členu KZ-1 (n = 386), p = 0,19</i>		
Ena ovadba za kaznivo dejanje Nasilje v družini po 191. členu KZ-1	109 (36 %)	23 (27,7 %)
Več kot ena ovadba za kaznivo dejanje Nasilje v družini po 191. členu KZ-1	50 (16,5 %)	23 (27,7 %)
<i>Število kršitev prejšnjih prepovedi približevanja (n = 384), p < 0,01</i>		
Ena kršitev prejšnje prepovedi približevanja	13 (4,3 %)	11 (13,4 %)
Več kot ena kršitev prejšnje prepovedi približevanja	12 (4 %)	10 (12,2 %)
<i>Število prekrškov po 6/IV ZJRM-1 (n = 384), p = 0,11</i>		
En prekršek nasilja v družini ZVJR/6/4	60 (19,9 %)	20 (24,4 %)
Več kot en prekršek nasilja v družini ZVJR/6/4	45 (14,9 %)	16 (19,5 %)
<i>Število prekrškov drugega nasilja po 6/I, II, ali III ZJRM-1 (n = 387), p < 0,01</i>		
En prekršek drugega nasilja po 6/I, II ali III ZJRM-1	36 (11,8 %)	8 (9,6 %)
Več kot en prekršek drugega nasilja po 6/I, II ali III ZJRM-1	58 (19,1 %)	29 (34,9 %)

številom prekrškov nasilja v družini po 6/IV ZJRM-1 in drugega nasilnega vedenja po 6/I, II ali III ZJRM-1 (»ZJRM-1«, 2006) (nekdanji partnerji so v večjem številu storili prekršek). Starost je bila poleg že omenjene povezave z odnosom tudi v statistično značilni šibki negativni povezavi s številom prekrškov drugega nasilja po 6/I, II ali III ZJRM-1 (»ZJRM-1«,

2006). V tem modelu je bilo pravilno napovedanih 80,4 odstotka vseh primerov, pojasnjene je bilo 11,5 odstotka variance odvisne spremenljivke, statistično značilne so bile starost, število kršitev prejšnjih prepovedi približevanja, število prekrškov nasilja v družini po 6/IV ZJRM-1 in število prekrškov drugega nasilja po 6/I, II in III ZJRM-1 (»ZJRM-1«, 2006).

Tabela 5: Tabela korelacij

	1	2	3	4	5	6
Starost	–	–0.111*	0.060	0.068	0.000	–0.186
Odnos		–	0.110	0.098	0.155	0.133
Število kršitev prejšnjih prepovedi približevanja			–	0.377**	0.311**	0.238**
Število ovadb za kaznivo dejanje po 191. členu Kazenskega zakonika				–	0.288**	0.218**
Število prekrškov po 6/IV ZJRM-1					–	0.365**
Število prekrškov po 6/I, II ali III ZJRM-1						–

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$.

2006) (za starejše posameznike je manj verjetno, da bodo kršili izrečeni ukrep).

Povezave, na katere je treba posebej opozoriti, so se pokazale pri spremenljivki kršenje prejšnjih prepovedi približevanja in število ovadb za kaznivo dejanje nasilje v družini po 191. členu »KZ-1« (2008), število prekrškov nasilja v družini po 6/IV. členu ZJRM-1 in število prekrškov drugega nasilnega vedenja po 6. členu »ZJRM-1« (2006). Te štiri spremenljivke so bile med seboj srednje močno (moč korelacije znaša od 0,288 do 0,377) in statistično značilno povezane ($p < 0,001$).

Odločili smo se za hierarhično regresijsko analizo, saj nas je zanimal doprinos določenih spremenljivk v skupni model regresijske analize. Za odvisno spremenljivko smo določili kršitev (aktualne) prepovedi približevanja, nato v prvem modelu dodali starost storilca ob izreku ukrepa in odnos z žrtvijo. Ta model je bil statistično značilen, pravilno je napovedal 78,8 odstotka primerov, vendar je pojasnil zgolj 2,1 odstotka variance (R^2 Nagelkerke). V drugem koraku smo dodali število kršitev prejšnjih prepovedi približevanja. Ta je izboljšala model; 80,1 odstotka primerov je bilo pravilno umeščenih, pojasnjenih je bilo 7,6 odstotka variance odvisne spremenljivke. Število kršitev prejšnjih prepovedi približevanja je bila edina statistično značilna v modelu 2 (tabela 6). V tretji, zadnji fazi regresijske analize smo dodali še spremenljivke, ki so merile število ovadb za kaznivo dejanje nasilja v družini po 191. členu »KZ-1« (2008), število prekrškov nasilja v družini po 6/IV ZJRM-1 in število prekrškov po 6/I, II in III ZJRM-1 (»ZJRM-

6 Razprava

V raziskavi smo ugotovili, da je 20 odstotkov storilcev kršilo prepoved približevanja. V raziskavi Inštituta za kriminologijo (Filipčič, 2011), ki je zajela 18 odstotkov vseh prepovedi približevanja iz leta 2009, je bil ugotovljen nekoliko večji delež kršitev (24 odstotkov). Vendar pa je treba poudariti, da je takratna raziskava zajela prepovedi približevanja v vseh primerih nasilja v družini, tokratna raziskava pa le v primerih intimnopartnerskega nasilja. Zato ne moremo zaključiti, da se je delež kršitev po letu 2009 zmanjšal. Ugotovljen delež kršitev v obeh raziskavah pa pomembno odstopa od deleža kršitev, ki izhaja iz javno objavljenih podatkov policije (okoli 40 odstotkov; graf 1). Razlika je posledica beleženja podatkov v policijski statistiki; policija beleži število vseh kršitev in ne števila kršenih ukrepov. Iz teh podatkov pa ni mogoče izračunati deleža kršenih ukrepov oziroma izračun ne pokaže prave podobe. Primerjava z drugimi raziskavami učinkovitosti prepovedi približevanja v tujini je omejena zaradi različnih značilnosti tega ukrepa v drugih pravnih sistemih (različna dolžina trajanja, vloga žrtve v postopku izrekanja ukrepa, različni pogoji za izrek). Prevladujoča ugotovitev tujih raziskav, da je kršenih približno 40 odstotkov ukrepov (Spitzberg, 2002), pa nam kljub navedeni omejitvi omogoča zaključek, da je prepoved približevanja po »ZNPPol« (2013) učinkovita, saj bistveno zmanjša nasilje; 80 odstotkov storilcev je v času trajanja prepovedi prenehalo z nasiljem.

Tabela 6: Rezultat logistične hierarhične regresijske analize

Neodvisne spremenljivke		Model 1				Model 2				Model 3			
		<i>b</i>	<i>s.e.</i>	<i>Wald</i>	<i>p</i>	<i>b</i>	<i>s.e.</i>	<i>Wald</i>	<i>p</i>	<i>b</i>	<i>s.e.</i>	<i>Wald</i>	<i>p</i>
Rezultati individualnih prediktorjev	Konstanta	-2,18	0,48	20,62	< 0,001	-2,13	0,49	18,68	< 0,001	-2,50	0,53	22,53	< 0,001
	Starost storilca ob dejanju	0,02	0,01	2,82	0,093	0,14	0,01	1,61	0,112	0,21	0,01	3,47	0,042
	Odnos – nekdanja partnerja	0,52	0,28	3,33	0,048	0,41	0,29	1,93	0,164	0,39	0,30	1,64	0,200
	Število kršitev prejšnjih prepovedi približevanja					0,35	0,12	8,27	0,004	0,38	0,15	6,62	0,010
	Število ovadb za kaznivo dejanje: Nasilje v družini									-0,15	0,08	3,23	0,076
	Število prekrškov po 6/IV ZJRM-1									-0,15	0,08	3,23	0,048
	Število prekrškov po 6/I, II ali III ZJRM-1									-0,15	0,06	6,62	0,010
Rezultati modela	2LL χ^2	389,45 (df 2, sig = 0,04)				369,64 (df 3, sig < 0,001)				368,33 (df 5, sig < 0,001)			
	R ² (Cox in Snell)	0,014				0,049				0,074			
	R ² (Nagelkerke)	0,021				0,076				0,115			
	Pravilnost umeščanja	78,8 %				80,1 %				80,4 %			

Primerjali smo deleže kršitev glede na naravo razmerja oziroma odnos med storilcem in žrtvijo; če je razmerje prenehalo pred izrekom prepovedi, je bilo kršenih 28,9 odstotka ukrepov, če pa sta bila storilec in žrtev ob izreku prepovedi še v razmerju, je bila prepoved kršena v 19,7 odstotka zadev. Nekdanji partnerji torej pogosteje kršijo prepoved. Razlog za navedeno razliko je lahko okoliščina, da aktualni partnerji želijo ohraniti razmerje in se zato večinoma vzdržijo kršitev. Mogoča pa je tudi razlaga, da žrtve redkeje prijavijo kršitve aktualnih partnerjev (Dowling idr., 2018) zaradi podobnih razlogov, zaradi katerih ne prijavijo nasilja (na primer strah pred nasilnežem, dvom o sposobnosti samostojnega življenja v primeru razpada zveze).

Ugotovili smo, da je narava kršitev povezana s starostjo storilcev; mlajši storilci (do 44 let) so v večjem deležu kot starejši kršili ukrep s poskusom komuniciranja z žrtvijo prek telekomunikacijskih sredstev, kar je verjetno povezano tudi z večjo uporabo takšnega načina komuniciranja v njihovem vsakdanjem življenju. V najstarejši skupini storilcev (nad 52 let) je bilo takšnih kršitev le 11,1 odstotka, medtem ko so prevladovala kršitve s soočenjem z žrtvijo (44,4 odstotka).

Poleg deleža kršitev je pokazatelj učinkovitosti prepovedi približevanja narava ravnanj, ki predstavljajo kršitev prepovedi. Analiza zadev intimnopersnerskega nasilja je pokazala, da med kršitvami prevladuje nadlegovanje po telekomunikacijskih sred-

stvih (36 odstotkov), sledi kršitev razdalje brez soočenja storilca z žrtvijo (27,7 odstotka) in s soočenjem z žrtvijo (20,5 odstotka), najmanj pa je kršitev s fizičnim nasiljem (2,4 odstotka).

Telekomunikacijska sredstva, ki so jih uporabljali pri nadlegovanju, so bili telefonski klici, pošiljanje SMS-sporočil, sporočil po elektronski pošti ali prek družbenih omrežij. Večina sporočil ni vsebovala groženj, ampak opravičevanje žrtvi in očitke žrtvi, da je s prijavo policiji povzročila storilcu težave (da ga na primer ločuje od otrok). Pri soočenjih med storilcem in žrtvijo večinoma ni bilo nasilja, je pa storilec pogosto zmerjal žrtev in ji grozil. Tudi ugotovitve iz tujine kažejo, da prepoved približevanja pomembno zmanjša fizične oblike nasilja v času trajanja ukrepa (Dowling idr., 2018). Logan idr. (2005) so ugotovili, da je bilo le sedem odstotkov kršitev težjih oblik fizičnega nasilja in en odstotek spolno nasilje; Carlson idr. (1999) pa, da je po izreku prepovedi fizično nasilje upadlo za 66 odstotkov.

Raziskave v tujini so pokazale različen vpliv trajanja nasilja med storilcem in žrtvijo na kršenje prepovedi približevanja. Harrell in Smith (1996) takšnega vpliva nista potrdila. Do drugačnih zaključkov so prišli Carlson idr. (1999); v razmerjih, ki so trajala pet let ali več, se je nasilje zmanjšalo za 85 odstotkov, medtem ko se je v krajših razmerjih pred ukrepom nasilje zmanjšalo za 66 odstotkov. Pri tem sklepamo, da je nasilje v dlje časa trajajočih razmerjih tudi trajalo dlje. Razlog

za manj kršitev v dlje časa trajajočih razmerjih Carlson idr. (1999) vidijo v večjem vložku storilca v razmerje, ki bi ga izgubil z razpadom zveze. Ali povedano drugače: več kot je storilec vložil v razmerje, manjša je verjetnost, da bo nadaljeval nasilje, če bo menil, da bi to lahko vplivalo na njegov konec.

Tudi v naši raziskavi smo ugotovili podobno; več kot tri četrtine prepovedi v vseh kategorijah trajanja nasilja ni bilo kršenih, največji delež (82,1 odstotka) je bil pri trajanju nasilja od pet do deset let (tabela 2), medtem ko je bil zaznan največji delež enkrat kršenih prepovedi približevanja v nižjih kategorijah trajanja nasilja (od 15,9 do 16,7 odstotka), najmanjši delež (6,4 odstotka) pa je bil izmerjen pri kategoriji trajanja nasilja od pet do deset let, kjer je bil izmerjen tudi največji delež večkrat kršenih prepovedi približevanja (11,5 odstotka).

Z ugotovitvami glede trajanja nasilja je očitno povezan tudi vpliv starosti storilca na kršenje ukrepa, kot izhaja iz naše raziskave; za starejše posameznike je manj verjetno, da bodo kršili izrečeni ukrep.

Uporabili smo hierarhično logistično regresijo, da smo prikazali izboljšavo modelov z dodajanjem spremenljivk. Tretji, zadnji model je imel velik delež pravilno napovedanih primerov, statistično značilne so bile starost, število kršitev prejšnjih prepovedi približevanja, število prekrškov nasilja v družini po 6/VI ZJRM-1 in število prekrškov drugega nasilja po 6/I, II in III ZJRM-1 (»ZJRM-1«, 2006). Ugotovili smo, da je bila skoraj četrtina kršiteljev in skoraj petina nekršiteljev kaznovana za prekršek nasilja v družini po 6/IV ZJRM-1; delež večkrat kaznovanih po tem členu ni bil bistveno manjši. Če gledamo preteklost kršiteljev, ugotovimo, da je bila več kot tretjina kršiteljev aktualnega ukrepa v preteklosti že kaznovana za več kot en prekršek po 6/I, II ali III ZJRM-1 (»ZJRM-1«, 2006) (tabela 4). Še več, statistično zanesljivo sta se skupini tistih, ki so kršili aktualni ukrep, in tistih, ki ga niso, razlikovali pri številu kršenj prejšnjih prepovedi približevanja (kršitelji aktualnega ukrepa so imeli več kršitev tudi v preteklosti) ter v številu prekrškov drugega nasilja (kjer so kršitelji aktualnega ukrepa prav tako imeli višje povprečje števila prekrškov).

Navedeno kaže, da je ukrep prepovedi približevanja manj učinkovit pri storilcih, ki so bili že obravnavani zaradi nasilja v družini ali drugih oblik nasilja. Tudi druge raziskave (Benitez, 2010; Dowling idr., 2018; Harrell in Smith, 1996; Kethineni in Beichner, 2009; Klein, 1996) ugotavljajo, da je prepoved manj učinkovita ali sploh ni učinkovita, če je bil storilec zaradi nasilja v družini ali drugega nasilja že obravnavan v kazensko-pravnem sistemu. Podobno velja za povratništvo pri nasilju v družini glede vseh kazensko-pravnih ukrepov, ne le glede kršitev prepovedi približevanja. Huss in Ralston (2008) sta ugotovila, da so storilci, ki so nasilni ne le proti družinskim

članom (splošno nasilni), bolj nagnjeni k povratništvu pri intimnopartnerskem nasilju; 39,1 odstotka splošno nasilnih in 10,6 odstotka nasilnih proti partnerjem (družinski nasilneži) je povratnikov. Temu vprašanju se je posvetila tudi obsežna švedska raziskava (Petersson in Strand, 2017), ki je zajela 28 mesecev po prvi prijavi intimnopartnerskega nasilja in v tem obdobju opazovala povratništvo 628 moških storilcev; 327 splošnih nasilnežev in 301 družinskega nasilneža. Ugotovila je, da je intimnopartnersko nasilje ponovno izvršilo dvakrat več splošnih kot družinskih nasilnežev (27,2 odstotka splošnih nasilnežev in 12,9 odstotka družinskih).

7 Zaključek

Prepoved približevanja je razširjen ukrep za zaščito žrtev nasilja v družini. Kljub temu je raziskav o učinkovitosti tega ukrepa malo in pomanjkljivo je tudi poznavanje značilnosti storilcev, ki povečajo verjetnost nespoštovanja ukrepa. Kljub temu je mogoče trditi, da v večini primerov prepoved približevanja prekine nasilje vsaj v času trajanja ukrepa. Iz te ugotovitve pa ni mogoče sklepati, ali je prepoved približevanja učinkovita tudi dolgoročno, po izteku ukrepa. Tovrstne raziskave bi bile zahtevne, saj se z izrekom prepovedi približevanja praviloma začne niz različnih oblik pomoči žrtvi (s strani socialnih služb in nevladnih organizacij) in obravnav storilca (kazenski postopek, izrek kazni, napotitev storilca v različne programe). Tudi žrtve po izreku ukrepa sprejemajo različne odločitve; nekatere zapustijo partnerja, druge vztrajajo v razmerju. Pomembni so še individualni dejavniki tako na strani storilca kot žrtve in značilnosti njunega razmerja. Na morebitno povratništvo po izteku ukrepa tako (so)vpliva veliko dejavnikov in zelo težko je ugotavljati učinek zgolj enega.

Osrednja težava pri raziskovanju učinkovitosti kateregakoli ukrepa za zmanjšanje intimnopartnerskega nasilja pa je velik delež neprijavljenega nasilja. Organizacija združenih narodov meni, da manj kot 40 odstotkov žensk, žrtev intimnopartnerskega nasilja, poišče kakršnokoli pomoč; med tistimi, ki jo poiščejo, se jih večina obrne po pomoč k družini in prijateljem, manj kot 10 odstotkov pa poišče pomoč pri policiji (United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2015). Podobno ugotavljajo tudi raziskave: ženske prijavijo manj kot polovico primerov intimnopartnerskega nasilja (Bachman, 1994), nekatere raziskave kažejo le na 6 odstotkov prijavljenega nasilja aktualnega partnerja in 35 odstotkov nasilja nekdanjega partnerja (Young idr., 2000), manj kot petina žensk (17,2 odstotka) prijavi posilstvo partnerja (Tjaden in Thoennes, 2000), fizično ali spolno nasilje v zadnjih dveh letih je prijavilo le 26,7 odstotka žensk (Stavrou idr., 2016). Razlogi za neprijavljanje so različni, med njimi prevladujejo naslednji: strah pred povečanim nasiljem partnerja zaradi prijave

(Birdsey in Snowball, 2013; Langan in Innes, 1986; Stavrou idr., 2016), finančni razlogi (Goodman idr., 1999; Gover idr., 2013; Sangeetha idr., 2022; Wolf idr., 2003), občutki krivde in sramu ter t. i. naučene nemoči (Birdsey in Snowball, 2013; Dutton in Painter, 1981), pomanjkanje podpore bližnjih (Gover idr., 2013; Lewis idr., 2000; Shim in Hwang, 2005; Wolf idr., 2003). Med razlogi je tudi nepoznavanje različnih oblik pomoči vladnih in nevladnih organizacij, nepoznavanje formalnih postopkov po prijavi in tudi nezaupanje v učinkovitost zaščite države (Douglas, 2017; Gover idr., 2013; Sangeetha idr., 2022). Tudi zato je pomembno, da je prepoved približevanja izrečena vedno, ko so za to izpolnjeni pogoji, da jo nadzoruje policija, da se policija ustrezno odzove na kršitve ukrepa in da se v pomoč žrtvi vključijo tudi socialne službe. S tem se bo povečalo zaupanje žrtev v učinkovito delovanje sistema pomoči, tudi v učinkovitost prepovedi približevanja, in povečala pripravljenost za prijavo nasilja.

Literatura

- Agnew-Brune, C., Beth Moracco, K. E., Person, C. J. in Bowling, J. M. (2017). Domestic violence protective orders: A qualitative examination of judges' decision-making processes. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(13), 1921–1942.
- Bachman, R. (1994). *Violence against women: A national crime victimization survey report*. U.S. Department of Justice. <https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/145325NCJRS.pdf>
- Bailey, K. D. (2010). Lost in translation: Domestic violence, the personal is political, and the criminal justice system. *Journal of Criminal Law & Criminology*, 100(4), 1255–1300.
- Bates, L. in Hester, M. (2020). No longer a civil matter? The design and use of protection orders for domestic violence in England and Wales. *Journal of Social Welfare and Family Law*, 42(2), 133–153.
- Benitez, C. T., McNiel, D. E. in Binder, R. L. (2010). Do protection orders protect? *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law Online*, 38(3), 376–385.
- Berk, R. A., Campbell, A., Klap, R. in Western, B. (1992). The deterrent effect of arrest in incidents of domestic violence: A Bayesian analysis of four field experiments. *American Sociological Review*, 57(5), 698–708.
- Birdsey, E. in Snowball, L. (2013). *Reporting violence to police: A survey of victims attending domestic violence services*. NSW Bureau of Crime Statistics and Research. <https://www.bocsar.nsw.gov.au/Publications/BB/bb91.pdf>
- Brame, R., Kaukinen, C., Gover, A. R. in Lattimore, P. K. (2015). No-contact orders, victim safety, and offender recidivism in cases of misdemeanor criminal domestic violence: A randomized experiment. *American Journal of Criminal Justice*, 40(2), 225–249.
- Burgess-Proctor, A. (2003). Evaluating the efficacy of protection orders for victims of domestic violence. *Women & Criminal Justice*, 15(1), 33–54.
- Buzawa, E. S. in Buzawa, C. G. (1990). *Domestic violence. The criminal justice response*. Sage.
- Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W. in Kim, H. K. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner Abuse*, 3(2), 231–280.
- Carlson, M. J., Harris, S. D. in Holden, G. W. (1999). Protective orders and domestic violence: Risk factors for re-abuse. *Journal of Family Violence*, 14(2), 205–226.
- Carter, J. G. (2016). Fostering accountable community-centered policing. V T. Smiley (ur.), *The covenant with Black America: 10 years later* (str. 98–105). Hay House Inc.
- Cattaneo, L. B., Grossmann, J., in Chapman, A. R. (2016). The goals of IPV survivors receiving orders of protection: An application of the Empowerment Process Model. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(17), 2889–2911
- Council of Europe. (2014). *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=210>
- Davis, R. C. in Smith, B. (1995). Domestic violence reforms: Empty promises or fulfilled expectations. *Crime & Delinquency*, 41(4), 541–552.
- DeJong, C. in Burgess-Proctor, A. (2006). A summary of personal protection order statutes in the United States. *Violence Against Women*, 12(1), 68–88.
- Douglas, K. B. (2017). Stop the violence: breaking the cycle of anti-black violence. *Interpretation*, 71(4), 398–407.
- Dowling, C., Morgan, A., Boyd, C. in Voce, I. (2018). *Policing domestic violence: A review of the evidence*. Australian Institute of Criminology.
- Dutton, D. in Painter, S. L. (1981). Traumatic bonding: The development of emotional attachments in battered women and other relationships of intermittent abuse. *Victimology: An International Journal*, 6(1), 139–155.
- European Court of Human Rights. (2007). *Application no. 7510/04 dated September 24, 2007*. https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/resources/Kontrova%20v.%20Slovakia_en.asp
- European Institute for Gender Equality. (2012). *Review of the implementation of the Beijing platform for action in the EU Member States: Violence against women – Victim support*. Publications Office of the European Union. <http://eige.europa.eu/sites/default/files/Violence-against-Women-Victim-Support-Report.pdf>
- European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). *Violence against women: an EU-wide survey. Main results*. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf
- Fagan, J. (1996). *The criminalization of domestic violence: Promises and limits*. U.S. Department of Justice. <https://www.ojp.gov/pdffiles/crimdom.pdf>
- Filipčič, K. (2011). *Pojavnost nasilja in odzivnost na nasilje v zasebni sferi in partnerskih odnosih*. Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.
- Filipčič, K., Drobňjak, M., Mihelj Plesničar, M. in Bertok, E. (2021). Intimnopartnersko nasilje v času pandemije covid-19. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 72(1), 65–78.
- Fischer, K. (1992). *The psychological impact and meaning of court orders of protection for battered women* [Doktorska disertacija]. University of Illinois, Urbana-Champaign.
- Goodman, L., Bennett, L. in Dutton, M. A. (1999). Obstacles to victims' cooperation with the criminal prosecution of their abusers: The role of social support. *Violence and Victims*, 14(4), 427–444.
- Gover, A. R., Welton-Mitchell, C., Belknap, J. in DePrince, A. P. (2013). When abuse happens again: women's reasons for not reporting new incidents of intimate partner abuse to law enforcement. *Women Criminal Justice*, 23(2), 99–120.

30. Hagemann-White, C. (2014). Protecting women and children from violence: Whose responsibility, whoserights, whose decisions? V K. Smedslund in D. Risse (ur.), *Responsabilités et violences envers les femmes* (str. 315–330). University of Québec.
31. Harrell, A. in Smith, B. (1996). Effects of restraining orders on domestic violence victims. V E. Buzawa in C. Buzawa (ur.), *Do arrests and restraining orders work?* (str. 214–242). Sage.
32. Hawkins, N. (2010). Perspectives on civil protective orders in domestic violence cases: The rural and urban divide. *National Institute of Justice Journal*, 266, 4–8. <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/230410.pdf>
33. Hilton, N. Z., Harris, G. T., Popham, S. in Lang, C. (2010). Risk assessment among incarcerated male domestic violence offenders. *Criminal Justice and Behavior*, 37(8), 815–832.
34. Holt, V. L., Kernic, M. A., Wolf, M. E. in Rivara, F. P. (2003). Do protection orders affect the likelihood of future partner violence and injury? *American Journal of Preventive Medicine*, 24(1), 16–21.
35. Huss, M. T. in Ralston, A. (2008). Do batterer subtypes actually matter? Treatment completion, treatment response, and recidivism across a batterer typology. *Criminal Justice and Behavior*, 35(6), 710–724.
36. Kazenski zakonik (KZ-1). (2008). *Uradni list RS*, (55/08).
37. Kelly, L., Adler, J. R., Horvath, M. A. H., Lovett, J., Coulson, M., Kernohan, D. in Gray, M. (2013). *Evaluation of the pilot of domestic violence protection orders*. <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7c7d87e5274a559005a39b/horr76.pdf>
38. Kethineni, S. in Beichner, D. (2009). A comparison of civil and criminal orders of protection as remedies for domestic violence victims in a Midwestern county. *Journal of Family Violence*, 24(5), 311–321.
39. Klein, A. R. (1996). Re-abuse in a population of court-retrained male batterers after two years: Development of a predictive model. V E. Buzawa in C. Buzawa (ur.), *Do arrests and restraining orders work?* (str. 192–213). Sage.
40. Klein, A. R. in Crowe, A. (2008). Findings from an outcome examination of Rhode Island's specialized domestic violence probation supervision program: Do specialized supervision programs of batterers reduce reabuse? *Violence Against Women*, 14(2), 226–246.
41. Klein, A. R. in Tobin, T. (2008). A longitudinal study of arrested batterers, 1995–2005: Career criminals. *Violence Against Women*, 14(2), 136–157.
42. Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B. in Lozano, R. (2002). *World report on violence and health*. World Health Organization.
43. Langan, P. A. in Innes, C. A. (1986). *Preventing domestic violence against women: Special report*. US Department of Justice.
44. Lewis, R., Dobash, R. P., Dobash, R. E. in Cavanagh, K. (2000). Protection, prevention, rehabilitation or justice? Women's use of the law to challenge domestic violence. *Domestic Violence: Global Responses*, 7(1), 179–205.
45. Lin, S.-C., Su, C.-Y., Chou, H.-C., Chen, S.-P., Huang, J.-J., Wu, T.-E. in Chen, C.-C. (2009). Domestic violence recidivism in high-risk Taiwanese offenders after the completion of violence treatment programs. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 20(3), 458–472.
46. Logan, T. K. (2010). *Research on partner stalking: Putting the pieces together*. US Department of Justice.
47. Logan, T., Shannon, L. in Walker, R. (2005). Protective orders in rural and urban areas. *Violence Against Women*, 11(7), 876–911.
48. Logan, T. K. in Walker, R. T. (2010). Civil protective order effectiveness: Justice or just a piece of paper?. *Violence and Victims*, 25(3), 332–348.
49. Logar, R. in Niemi, J. (2017). *Emergency barring orders in situations of domestic violence: article 52 of the Istanbul Convention. A collection of papers on the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence*. Council of Europe. <https://rm.coe.int/article-52-convention-istanbul-english-version/168073cae6>
50. Loinaz, I. (2014). Typologies, risk and recidivism in partner-violent men with the B-SAFER: A pilot study. *Psychology, Crime & Law*, 20(2), 183–198.
51. Maxwell, C., Garner, J. in Fagan, J. (2006). The preventive effects of arrest on intimate partner violence: Research, policy and theory. *Criminology & Public Policy*, 2(1), 51–80.
52. McFarlane, J., Malecha, A., Gist, J., Watson, K., Batten, E., Hall, I. in Smith, S. (2004). Protection orders and intimate partner violence: an 18-month study of 150 black, Hispanic, and white women. *American Journal of Public Health*, 94(4), 613–618.
53. Messing, J. T., Bagwell-Gray, M. E., Ward-Lasher, A. in Durfee, A. (2021). 'Not bullet proof': The complex choice not to seek a civil protection order for intimate partner violence. *International Review of Victimology*, 27(2), 173–195.
54. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2011). *Poročilo o delu policije za 2010*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2010.pdf>
55. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2012). *Poročilo o delu policije za 2011*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2011.pdf>
56. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2013). *Poročilo o delu policije za 2012*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2012.pdf>
57. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2014). *Poročilo o delu policije za 2013*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2013.pdf>
58. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2015). *Poročilo o delu policije za 2014*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2014.pdf>
59. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2016). *Poročilo o delu policije za 2015*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2015.pdf>
60. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2017). *Poročilo o delu policije za 2016*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2016.pdf>
61. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2018). *Poročilo o delu policije za 2017*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2017.pdf>
62. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2019). *Poročilo o delu policije za 2018*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2018.pdf>
63. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2020). *Poročilo o delu policije za 2019*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2019.pdf>
64. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2021). *Poročilo o delu policije za 2020*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2020.pdf>
65. Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (2022). *Poročilo o delu policije za 2021*. <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2021.pdf>
66. Petersson, J. in Strand, S. (2017). Recidivism in intimate partner violence among antisocial and family-only perpetrators. *Criminal Justice and Behavior*, 44(11), 1477–1495.

67. Petrucci, C. J. (2010). A descriptive study of a California domestic violence court: Program completion and recidivism. *Victims & Offenders*, 5(2), 130–160.
68. Podreka, J. (2017). *Bila si tisto, kar je molčalo: intimnopartnerski umori žensk v Sloveniji*. Znanstvena založba Filozofske fakultete.
69. Poynton, S., Stavrou, E., Marott, N. in Fitzgerald J. (2016). *Breach rate of apprehended domestic violence orders in NSW*. NSW Bureau of Crime Statistics and Research.
70. Ragusa, A. (2013). Rural Australian Women's legal help seeking for intimate partner violence: Women intimate partner violence victim survivors' perceptions of criminal justice support services. *Journal of Interpersonal Violence*, 28(4), 685–717.
71. Richards, T. N., Jennings, W. G., Tomsich, E. in Gover, A. (2014). A 10-year analysis of rearrests among a cohort of domestic violence offenders. *Violence and Victims*, 29(6), 887–906.
72. Roberts, J. C., Wolfer, L. in Mele, M. (2008). Why victims of intimate partner violence withdraw protection orders. *Journal of Family Violence*, 23(5), 369–375.
73. Sangeetha, J., Mohan, S., Hariharasudan, A. in Nawaz, N. (2022). Strategic analysis of intimate partner violence (IPV) and cycle of violence in the autobiographical text - When I hit you. *Heliyon*, 8(6), e09734.
74. Sherman, L. W. (1992). *Policing domestic violence, experiments and dilemmas*. The Free Press.
75. Shim, W. S. in Hwang, M. J. (2005). Implications of an arrest in domestic violence cases: Learning from Korean social workers experiences' in the US. *Journal of Family Violence*, 20(5), 313–328.
76. Spitzberg, B. H. (2002). The tactical topography of stalking victimization and management. *Trauma, Violence, & Abuse*, 3(4), 261–288.
77. Stansfield, R. in Williams, K. R. (2014). Predicting family violence recidivism using the DVSI-R: Integrating survival analysis and perpetrator characteristics. *Criminal Justice and Behavior*, 41(2), 163–180.
78. Stavrou, E., Poynton, S. in Weatherburn, D. (2016). *Intimate partner violence against women in Australia: Related factors and help-seeking behaviours*. NSW Bureau of Crime Statistics and Research.
79. Škorić, M. (2018). Obiteljsko nasilje u praksi Europskog suda za ljudska prava s posebnim osvrtom na presude protiv Republike Hrvatske. *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu*, 25(2), 387–415.
80. Tam, D. M. Y., Tutty, L. M., Zhuang, Z. H. in Paz, E. (2016). Racial minority women and criminal justice responses to domestic violence. *Journal of Family Violence*, 31(4), 527–538.
81. Tjaden, P. in Thoennes, N. (2000). *Extent, Nature, and consequences of intimate partner violence: Findings from the National Violence Against Women Survey*. U.S. Department of Justice.
82. United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2015). *World Economic and Social Survey 2014/2015*. United Nations Publications. <http://www.un.org/en/development/desa/policy/wess/index.shtml>
83. United Nations. (2019). *Report of the Secretary General. Special edition*. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/24978Report_of_the_SG_on_SDG_Progress_2019.pdf
84. Young, M., Byles, J. in Dobson, A. (2000). *The effectiveness of legal protection in the prevention of domestic violence in the lives of young Australian women*. Australian Institute of Criminology.
85. Wallace, H. (1996). *Family violence: Legal, medical, and social perspectives*. Allyn and Bacon.
86. Wolf, M. E., Ly, U., Hobart, M. A. in Kernic, M. A. (2003). Barriers to seeking police help for intimate partner violence. *Journal of Family Violence*, 19(2), 121–129.
87. World Health Organization. (2013). *Global and regional estimates of violence against women: Prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564625>
88. Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol). (2013). *Uradni list RS*, (15/13).
89. Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND). (2008). *Uradni list RS*, (16/08).
90. Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1). (2006). *Uradni list RS*, (70/06).

Restraining Orders and Intimate Partner Violence

Katja Filipčič, Ph.D., Professor of Criminal Law and Associate Professor for Criminology, Institute of Criminology at the Faculty of Law Ljubljana, and Law Faculty, University of Ljubljana, Slovenia. ORCID: 0000-0003-1917-1208. E-mail: katja.filipcic@pf.uni-lj.si

Eva Bertok, Ph.D., Researcher, Institute of Criminology at the Faculty of Law Ljubljana, Slovenia. ORCID: 0000-0003-3757-2849. E-mail: eva.bertok@inst-krim.si

This article examines restraining orders; world-wide accepted measures for the protection of victims of domestic violence, also adopted in Slovenian legislation. Between 2021 and 2023, a project at the Institute of Criminology at the Faculty of Law in Ljubljana was undertaken, in which police data on restraining orders imposed for the perpetration of intimate partner violence was examined. The effectiveness of the measure was confirmed through the number of violations (20% of the restraining orders were breached) and through the nature of violations (only 2,4% of restraining orders were violated with physical violence). We can conclude that the majority of perpetrators respected the restraining order and that this measure does mitigate severe cases of violence. When ascertaining the characteristics of offenders, we have discovered that former intimate partners are more likely to breach a restraining order than current intimate partners and that older perpetrators and those that have been violent in the relationship longer (from five to ten years) tend to breach the protective order to a lesser extent. Our analysis also pointed to restraining orders being less effective for offenders who have already been sanctioned for engaging in domestic violence or other forms of violence.

Keywords: restraining order, violations of the restraining order, intimate partner violence, recidivism

UDC: 343:343.62